

2022 г. – 55 гадоў з часу стварэння Кобрынскай станцыі юных натуралістаў (цяпер – дзяржаўная ўстанова адукацыі «Кобрынскі раённы цэнтр экалогіі, турызму і краязнаўства»; 1967)

З пачаткам руху юннатаў, які развярнуўся ў савецкі час у 1960-я гады, у г. Кобрыне Брэсцкай вобласці ў снежні 1967 года была створана станцыя юных натуралістаў. Яна стала не толькі метадычным цэнтрам, але і цэнтрам працоўнай і прафесійнай арыентацыі вучняў школ горада і раёна.

Біяграфія ўстановы - яркае сведчанне таго, як чалавечыя рукі могуць ператварыць пустыню ў квітнеючы сад. На месцы сучаснага раённага экалагічнага цэнтра 55 гадоў таму была пустыня. У той час станцыя юных натуралістаў займала невялікі неакультураны ўчастак зямлі, а навучальныя кабінеты знаходзіліся ў будынку з чырвонай цэглы каля сярэдняй школы № 1.

Першым дырэктарам станцыі юных натуралістаў стала Яўгенія Пятроўна Новік, якая кіравала ўстановай да 1970 года. Яна прыняла ў валоданне неабжытае памяшканне і з энтузіязмам прынялася за працу. Першыя юннаты са сваімі педагогамі заклалі агароднінны, кветкавы, палявы, калекцыйны ўчасткі, з міру па нітцы сабраўшы насенне. Спачатку на станцыі юннатаў займалася ўсяго 180 дзяцей, якія наведвалі дзевяць гурткоў па кветкаводстве, агародніцтве і заалогіі. З першых гадоў адкрыцця ўстановы гурткоўцы пад кіраўніцтвам захопленых сваёй працай педагогаў займаліся даследчай працай, у тыя гады - у асноўным сортавыпрабаваннем сельскагаспадарчых культур. Неаднаразова займалі першыя месцы на конкурсах розных рэгіянальных узроўняў.

У 1970 годзе эстафету кіраўніцтва станцыяй юннатаў прыняла маладая і энергічная Яўгенія Іванаўна Цала. А з 1971-га па 1989 год станцыю юных натуралістаў узначальваў Пётр Мікалаевіч Валасюк. Дырэктар садзейнічаў будаўніцтву новага, сучаснага для таго часу будынка і дзвюх цяпліц. У 1980 годзе юннаты атрымалі новы вучэбны корпус (вул. Савецкая, 104а), які складаўся з кабінетаў-лабараторый з неабходным абсталяваннем, нагляднымі дапаможнікамі і

цяпліцы для кветак і агародніны. Дзейнічалі 39 гурткоў па васьмі профілях, якія наведвалі каля 650 школьнікаў.

У даследчай дзейнасці актыўна выкарыстоўваўся вучэбна-доследны ўчастак плошчай 1,5 га. Станцыя дапамагала развіваць натуралістычную і доследную работу ў гарадскіх школах, вывучала і прапагандавала перадавы вопыт.

Пад кіраўніцтвам вопытных педагогаў праводзілася доследная работа па заданнях навукоўцаў Цэнтральнага батанічнага сада АН БССР і спецыялістаў сельскай гаспадаркі. За добрыя вынікі ў вырошчванні трусаў юныя трусаводы былі адзначаны ў 1980 годзе дыпламам I ступені Міністэрства асветы БССР. Па выніках ВДНГ БССР за 1982 год станцыя заняла 2-е месца. Пспехі кобрынскіх навучэнцаў у доследнай і прыродаахоўнай дзейнасці не засталіся незаўважанымі і на ВДНГ СССР, дзе станцыя атрымала дыплом II ступені.

Пра вялікі ўклад кіраўніка калектыву П. М. Валасюка ў працоўнае выхаванне школьнікаў сведчаць шматлікія граматы і дыпламы Міністэрства асветы БССР, гарадскога камітэта КПБ, гарсавета, гарадскога аддзела народнай адукацыі, званні «Выдатнік народнай адукацыі БССР» і «Заслужаны настаўнік Беларускай ССР».

У 1989 годзе на змену Пятру Мікалаевічу прыйшоў Валерый Яўгеньевіч Кірык, які заставаўся дырэктарам па 1993 год. Пры ім быў арганізаваны першы дзіцячы кааператыў - навінка таго часу. Юннаты не толькі вучыліся вырошчваць гародніну і садавіну, разводзіць жывёл, але і рэалізоўвалі плён сваёй працы.

З 1993 года ўстановай кіруе Лілія Аляксандраўна Страчук. Калісьці яна была адной з першых навучэнак гэтай установы, а скончыўшы Брэсцкі дзяржаўны педагагічны інстытут імя А. С. Пушкіна, прыйшла сюды выкладчыкам, а праз некаторы час узначаліла станцыю юннатаў. У 1994 годзе станцыя юных натуралістаў была перайменавана ў Дом юных натуралістаў. Былі створаны тры аддзелы: экалогіі і аховы прыроды, кветкава-дэкаратыўны, заолага-жывёлагадоўчы.

У 2005 годзе Дом юных натуралістаў атрымаў статус раённага экалага-біялагічнага цэнтра дзяцей і юнацтва. Памянялася не толькі назва, быў зроблены вялізны скачок у развіцці ўстановы. На яе тэрыторыі быў створаны ўнікальны экалага-біялагічны комплекс, які налічвае больш за 350 найменняў розных раслін, гарманічнае спалучэнне якіх

дазволіла стварыць серыю цікавых ландшафтных праектаў. Штогод з'яўляюцца новыя праектныя рашэнні, якія распрацоўваюцца і рэалізуюцца на тэрыторыі цэнтра ў рамках рэспубліканскіх конкурсаў па азеляненні.

Асаблівая ўвага надаецца рабоце з адоранымі дзецьмі. У цэнтры створана навуковае таварыства навучэнцаў «Даследчык», якое з'яўляецца для іх штуршком у навуку. Тут дзеці авалодваюць навыкамі навуковага ўзаемадзеяння, набываюць вопыт удзелу ў навукова-практычных канферэнцыях, супрацоўнічаюць з прыродаахоўнымі арганізацыямі. Работы выхаванцаў таварыства займаюць прызавыя месцы на раённых, абласных і рэспубліканскіх навукова-практычных канферэнцыях. Вялікім дасягненнем таварыства «Даследчык» стала тое, што некаторыя яго выпускнікі зараз вучацца на біялагічных факультэтах, займаюцца ў аспірантуры, працуюць у інстытутах НАН Беларусі.

З 2019 года экалага-біялагічны цэнтр дзяцей і юнацтва пераўтвораны ў Кобрынскі раённы цэнтр экалогіі, турызму і краязнаўства. Сёння ў 82 аб'яднаннях па інтарэсах займаецца больш за 1000 навучэнцаў, якія цікавяцца прыродай, адкрываюць для сябе яе таямніцы, ставяць эксперыменты і праводзяць даследаванні на актуальныя тэмы. Гэта не проста гурткі, гэта сучасныя лабараторыі, праца ў якіх пастаўлена на навуковую аснову. У цэнтры працуе чатыры аддзелы – экалагічны, кветкава-дэкаратыўны, аддзел краязнаўства і патрыятычнага выхавання, а таксама аддзел турызму і спартыўнага арыентавання. І ў кожнага аддзела ёсць свае поспехі і дасягненні, свае выхаванцы і выпускнікі, многім з якіх заняткі ў цэнтры далі пецёўку ў будучую прафесію.

У 2020 годзе ў цэнтры экалогіі, турызму і краязнаўства творчым калектывам пад кіраўніцтвам Валянціны Аляксееўны Ігнацюк была створана «Летопись центра: события, даты, люди», якая на абласным конкурсе ўзнагароджана дыпломам I ступені, а на рэспубліканскім – дыпломам II ступені Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь.

За 55 гадоў існавання Кобрынскі цэнтр экалогіі, турызму і краязнаўства прайшоў шлях ад невялікай станцыі юных натуралістаў да сучаснай установы дадатковай адукацыі, якая адыгрывае важную ролю ў экалагічным выхаванні моладзі. Нязменным застаюцца беражлівыя адносіны да прыроды, экалогіі, павага да сваёй малой радзімы, вядомых людзей

роднага краю, яго звычайў і традыцый, гістарычнай памяці і культуры.

Матэрыял падрыхтаваны ў 2022 г. Кобрынскай цэнтральнай раённай бібліятэкай. Курачук Святлана Дзмітрыеўна, бібліёграф I кат. аддзела абслугоўвання і інфармацыі

Кобрынская станцыя юных натуралістаў // Энцыклапедыя прыроды Беларусі : у 5 т. – Мінск, 1984. – Т. 3. – С. 49.

Ад юннатаў да экалагаў і краязнаўцаў : інфармацыйна-бібліяграфічнае выданне да 55-годдзя з часу заснавання ўстановы адукацыі «Кобрынскі раённы цэнтр экалогіі, турызму і краязнаўства» / Кобрынская раённая цэнтралізаваная бібліятэчная сістэма, цэнтральная раённая бібліятэка, аддзел абслугоўвання і інфармацыі ; склад.: С. Д. Курачук. – Кобрын, 2022. – 56 с. : фат. – (Серыя «Адукацыя на Кобрыншчыне»).

Юбілейныя даты ўстаноў адукацыі. Дзяржаўнай установе адукацыі «**Кобрынскі раённы цэнтр экалогіі, турызму і краязнаўства**» (1967) - 55 гадоў // Зводны Каляндар дат і падзей Кобрыншчыны : краязнаўча-бібліяграфічны каляндар на 2021-2025 гг. / Кобрынская раённая цэнтралізаваная бібліятэчная сістэма, цэнтральная раённая бібліятэка, аддзел абслугоўвання і інфармацыі ; склад.: С. Д. Курачук, Л. С. Дардзюк. – Кобрын, 2020. – С. 68-69.

Заслужаныя работнікі Беларусі. Заслужаныя настаўнікі. **Валасюк Пётр Мікалаевіч** // Памяць. Кобрынскі раён : гісторыка-дакументальная хроніка. – Мінск, 2002. – С. 430. - (Вызначыліся працай).

95 гадоў з дня нараджэння П. М. Валасюка (1927) // Зводны Каляндар дат і падзей Кобрыншчыны : краязнаўча-бібліяграфічны каляндар на 2021-2025 гг. / Кобрынская раённая цэнтралізаваная бібліятэчная сістэма, цэнтральная раённая бібліятэка, аддзел абслугоўвання і інфармацыі ; склад.: С. Д. Курачук, Л. С. Дардзюк. – Кобрын, 2020. – С. 45.

Валасюк Пётр Мікалаевіч // Па працы - пашана : біябібліяграфічны даведнік з серыі «Імёны на карце Кобрыншчыны» / Кобрынская раённая цэнтралізаваная бібліятэчная сістэма, цэнтральная раённая бібліятэка, аддзел

абслугоўвання і інфармацыі ; склад.: С. Д. Курачук, Л. С. Дардзюк. – Кобрын, 2020. – С. 106.

Елизарова, Ж. Экзоты с кобринской пропиской / Жанна Елизарова // Кобрынскі веснік. - 2022. - 14 мая (№№ 34-35). – С. 20 : фот.

Оранжерея Кобринского центра экологии, туризма и краеведения стала домом для десятков растений со всего мира.

Экологический мониторинг: включайся в «зелёную жизнь»! // Родная природа. – 2021. - № 4. – С. 20-22.

По результатам республиканского конкурса среди победителей - ГУО «Кобринский центр экологии, туризма и краеведения».

Гапанюк, М. Забота об экологии начинается с человека / Маргарита Гапанюк // Кобрынскі веснік. - 2020. – 29 ліпеня (№ 58). – С. 6.

С декабря 2018 г. на базе ГУО «Кобринский центр экологии, туризма и краеведения» действует клуб экологического мониторинга Брестской области.

Савчук, М. От внешкольных занятий к будущей профессии / Маргарита Савчук // Кобрин-информ. – 2020. – 3 декабря (№ 49). – С. 4.

Уже 27 лет успешно руководит Кобринским районным центром экологии, туризма и краеведения Л. Строчук.

Романюк, А. Сохрани и приумножь / Анастасия Романюк // Кобрин-информ. - 2020. — 5 ноября (№ 45). — С. 3 : фот.

Кобринский районный центр экологии, туризма и краеведения проводит много мероприятий, направленных на экологическое воспитание.

Шемчук, О. В. Энергия солнца — Кобрину / Ольга Шемчук ; фото из архива центра // Родная природа. - 2020. - № 9. - С. 22-23 : фот.

О работе Кобринского районного центра экологии, туризма и краеведения.

Савчук, М. Теперь мы — экологи, туристы и краеведы / Маргарита Савчук // Кобрин-информ. - 2019. — 15 августа (№ 33). — С. 3.

ГУО «Кобринский районный центр экологии, туризма и краеведения» становится многопрофильной площадкой для занятий детей и подростков.

Павловский, Б. «Золотой фонд Брестчины» / Борис Павловский // Вечерний Брест. - 2018. — 11 мая. — С. 2.

Среди получивших звание «Человек года Брестчины» — Л. Строчук, директор Кобринского районного эколого-биологического центра детей и юношества.

Бакун, А. У іх руках — прыроды дар каштоўны / Алена Бакун // Кобрынскі веснік. - 2017. — 13 снежня. — С. 2.

Кобрынскі раённы экалага-біялагічны цэнтр дзяцей і юнацтва адсвяткаваў 50-гадовы юбілей.

Пальто, К. Экалого-біялагічнаму центру - 50 / Ксения Пальто // Кобрынскі веснік. - 2017. - 9 снежня. - С. 1,3.

Пашковіч, Л. Чалавек вялікай справы / Людміла Пашковіч // Кобрынскі веснік. - 2017. — 22 ліпеня. — С. 3.

Былы дырэктар тагачаснай станцыі юнатаў, заслужаны настаўнік БССР П. М. Валасюк адзначыў 90-гадовы юбілей.

Савчук, М. Когда-то в Кобрине открылась станция юннатов / Маргарита Савчук // Кобрин-информ. - 2017. — 16 ноября. — С. 3.

История становления нынешнего Кобринского районного эколого-биологического центра детей и юношества.

Савчук, М. Лилия Строчук: «Экологическую культуру надо воспитывать...» / Маргарита Савчук // Кобрин-информ. - 2017. - 7 декабря (№ 49). - С. 4.

Савчук, М. Лилия Строчук: «Наши выпускники – наше будущее и надежда» / Маргарита Савчук // Кобрин-информ. - 2017. - 30 ноября (№ 48). - С. 4.

Дубіна, Л. Тут вучаць адчуваць прыроду / Людміла Дубіна // Кобрынскі веснік. - 2016. — 17 верасня. — С. 4.

Адбыўся Дзень адчыненых дзвярэй у Кобрынскім раённым экалага-біялагічным цэнтры дзяцей і юнацтва.

Бурдыка, В. Дзіцячы рай / Вячаслаў Бурдыка // Народная трыбуна. - 2015. — 6 сакавіка. — С. 4.

Каля тысячы дзяцей наведваюць экалага-біялагічны цэнтр, дзе вучацца берагчы родную прыроду.

Кондрашук, Н. Субтропики по-кобрински / Наталья Кондрашук // Кобрин-информ. - 2014. — 22 мая. — С. 11.

Кобринский эколого-биологический центр детей и юношества.

Кондрашук, Н. 45 лет движения вперед / Наталья Кондрашук // Кобрин-информ. - 2013. — 3 января. — С. 31.

Кобринский районный эколого-биологический центр детей и юношества в 2012 году отметил 45-летие.

Лесик, И. Новые конкурсы - новые победы / Ирина Лесик // Кобрынскі веснік. - 2013. — 27 лістапада. — С. 2.

Кобрынскі раённы экалагічна-біялагічны цэнтр дзяцей і юнацтва ў гэтым годзе ўспешна прадставляў свае працы на рэспубліканскі і абласныя конкурсы.

Бялоў, Д. З павагай да прыроды, з любоўю - да зямлі / Дзмітрый Бялоў // Кобрынскі веснік. - 2012. - 11 жніўня. - С. 3.

Раённаму экалагічна-біялагічнаму цэнтру – 45 гадоў.

Занько, Н. Гурток на любы густ / Настасся Занько // Кобрынскі веснік. - 2012. - 8 верасня. - С. 4.

У Кобрынскім раённым экалагічна-біялагічным цэнтры – Дзень адкрытых дзвярэй.

Кобрынскіе юннаты лепшыя! // Кобрын-інформ. - 2011. - 27 студзеня. - С. 2.

Строчук, Л. А. Красота спасеце свет! / Л. А. Строчук, С. Н. Сергіевіч, О. В. Шемчук // Экалогія. – 2011. - № 7. – С. 12-16.

Кобрынскі раённы экалагічна-біялагічны цэнтр на працягу 43 гадоў праводзіць прыродаахоўную і экалагічна-біялагічную працу.

Мельнік, Р. Закаханне ў прыроду / Раман Мельнік // Кобрынскі веснік. – 2010. – 18 верасня. – С. 4.

У Кобрынскім раённым экалагічна-біялагічным цэнтры дзейнічае навуковае таварыства «Даследчык».

Макарук, О. Окно в большую науку / Ольга Макарук // Кобрынскі веснік. – 2004. – 15 снежня. – С. 2.

О навуковым грамадстве ўдзячыхся «Ісследователем» на базе Кобрынскага Дома юных натуралістаў.

Свیتч, К. Тэатр прыгажосці / К. Свیتч // Кобрын-інформ. – 2003. – 27 студзеня. – С. 14.

О фітатэатры ў Доме юных натуралістаў.

Кобрын

Дзіцячыя арганізацыі па-за школай

Станцыі юных натуралістаў

Раённы цэнтр экалогіі, турызму і краязнаўства

Валасюк Пётр Мікалаевіч